

Kuntaliiton ja PRO SOS -hankkeen yhdessä koordinoiman Maakunnallistuva aikuissosiaalityö -kehittämisen verkoston ensimmäinen tapaaminen Kuntatalolla Helsingissä 14.2.2018 / työpajatyöskentelyn kooste

Aikuissosiaalityön näkymä maakunnissa vuoteen 2025

ASIAKKUUS

Sosiaaliin ongelmiin ajautuneen työikäisen kansalaisen kohtaa maakunnassa aikuissosiaalityöksi nimetty palvelu, joka takaa osallisuuden ja työ- ja toimintakyvyn turvaamisen kannalta tarpeellisen tuen. Se estää ”perälaudalta putoamisen” ja etsii riskiryhmiä kunnioittaen kuitenkin yksittäisten asiakkaiden, perheiden ja yhteisöjen elämän valintoja. Sote-keskuksen toimintakulttuurissa ammattihenkilö ottaa ”ensimmäisen kopin” asiakkaasta. Jos asiakas ei osaa käyttää digitaalisia kanavia tai hänellä on muita vaikeuksia asiointissa, tarjotaan apua. Asiakas on palvelujen keskiössä ja saa ne suunnitelmallisena kokonaisuutena, joka toimii yhden oven mallin mukaisesti. Aikuissosiaalityö kytkeytyy palvelujen ketjuun, missä asiakas työ- ja toimintakykyä tuetaan. Toimenpiteiden hierarkia lähtee tarvittaessa asunnosta, minkä jälkeen mielekäs arki johtotähtenä rakennetaan palvelua. Aina on tavoitteena itsenäinen arjessa pärjääminen.

Aikuissosiaalityö vastaa laajasti aikuisten tuen tarpeisiin.

TAVOITETTAVUUS

Maakunnan aikuissosiaalityö on tavoitettavissa matalalla kynnyksellä verkossa, chattina ja jalkautuneena arjen toimintaympäristöihin. Se toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteissa. Liikkuvina palveluina aikuissosiaalityö asettuu sote-keskuksiin. Asiakkaan kannalta on yhdentekevää, onko suoran valinnan yhtiöissä paikalla myös maakunnan työntekijöitä. Resurssointi saavutettavuuden toteuttamiseksi on riittävä. Perhekeskuksen ja ikäihmisten palvelukeskusten tyyppiset aikuisten ohjaajat ovat mahdollisia toiminnan alustoja virtuaalisina ja fyysisinä ratkaisuuina.

NÄKYVYYS JA TUNNISTETTAVUUS

Aikuissosiaalityö on nykyistä näkyvämpää. Kehittämisasiakkaiden aito osallisuus on mukana sisältöjen rakentamisessa. Sosiaalityön erityisosaaminen on tunnistettu ja sitä osataan hyödyntää kaikissa sote -palveluissa. Konkreettisesti on avattu, mitä aikuissosiaalityöllä tarkoitetaan. Aikuissosiaalityöllä on palvelutuote. Oma paikka on haettu, ei enää olla vain muiden palvelujen ”kainalossa”. Heikko brändi ei ole vahvoilla resursseja jaettaessa, minkä vuoksi aikuissosiaalityö on hakenut paikkansa muiden elämäkaaripalvelujen tapaan.

**AIKUISSOSIAALITYÖ ON
BRÄNDI**

HYTE

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä aikuissosiaalityö on mukana yhteisöllisessä työssä ja tiedontuotannossa. Rakenteellinen sosiaalityö tuottaa tietojärjestelmien avulla tiedolla johtamisessa tarvittavaa materiaalia. Yhteisöllisyys ja osallisuus lisääntyvät aikuissosiaalityön panoksen myötä myös heikoimmassa asemassa olevilla kunnan asukkailla.

SOSIAALITYÖ JA –OHJAUS

Aikuisten tarpeisiin vastaava sosiaalityö on kokonaisvaltaista ja monialaista. Yleissosiaalityö (vrt. yleislääketiede) on voinut vallata alaa. Sosiaalityöntekijät ja –ohjaajat tekevät suunnitelmallista, osallistavaa, sitouttavaa ja motivoivaa asiakastyötä. Mielekäs arki edellä rakennetaan palvelua kunkin asiakkaan toiminta- ja omaksumiskyky huomioiden. Kohtaaminen ja kuunteleminen on omaksuttu kautta linjan, edelleen ohjaamisen kulttuurista on päästy. Verkostomainen työtapa on vallalla, asiakkaalle riittää yhden työntekijän numero. Vaikuttavat standardisoidut menetelmät ja tietämys niistä on jaettuna. Käytössä on mittareita, joista osa on yhteisiä terveydenhuollon kanssa. Sote-keskuksissa annettava ohjaus ja neuvonta kirjataan asiakastietojärjestelmään. Asiakassuunnitelmia on vain yksi ja vastuunjako sen toteuttamisessa on selkeä. Sosiaalinen kuntoutus on kehittynyt asiakassetelin myötä monipuolisemmaksi. Ryhmämuotoisia työmalleja on entistä enemmän käytössä.

mh/13.4.2018

- monialaisuus
- suunnitelmallisuus
- verkostomaisuus
- mittareiden käyttö
- vaikuttavuusnäyttö

YHDYSPINNAT:

- sote-keskukset, asiakas- ja palveluohjaus
- Kela, asiakas- ja palveluohjaus
- sotessa terveydenhuolto kauttaaltaan, kuntoutus
- työllisyys- ja kasvupalvelut
- riippuvuudet ja mielenterveys
- lapsiperheiden palvelut, lastensuojelu
- iäkkäiden palvelut
- vammaispalvelut
- kotouttaminen
- asuminen
- järjestöt

AIKUISSOSIAALITYÖN POSITIO SOTE-MAAKUNTAMALLISSA

Kaikkien maakuntien yhdenmukainen palvelurakenne on luotu. Kansallisella tasolla on riittävän yhtenevät palvelutuotteet, joiden mukana rahavirrat kulkevat. Sote-keskuksiin jalkautumisen ohella aikuissosiaalityön paikka on myös työllisyyspalveluissa ja päihde-mielenterveyspalveluissa, rajapinnat on selkiytetty. Aikuisten palvelukeskuksia saattaa olla perhekeskusten tapaan: helposti saavutettavia, virtuaalisia ja mahdollisesti jalkautuvia (aikuisten Ohjaamo). Perhekeskuksissa on joka tapauksessa huomioitu myös aikuisten näkökulma. Edelleen ohjaamisen kulttuuria ei saa syntyä, apua on saatava jo sote-keskuksessa, jossa asiakas ensi vaiheessa kohdataan. Monialaiset tiimit voivat toimia virtuaalisesti. Erityisen vaativien palvelujen porrastunut asema on määritetty aikuissosiaalityöissäkin.

KRIITTISIÄ HUOMIOITA

- riittävästä ja oikein kohdennetusta aikuissosiaalityön resurssoinnista huolehdittava
- henkilöstön palkkaus, saatavuus ja motivointi uuteen huomioitava
- työvoiman palvelupisteissä tehtävän aikuissosiaalityön toimintamallin on jatkuttava
- kokonaisuuksien johtaminen on keskeistä
- osaoptimoinnin vaara on olemassa (esim. kunta/maakunta yhdistysavustuksissa)
- maakunnissa oltava sisällöllisesti kehiteltyä rakenteellista sosiaalityötä
- pienten kuntien rooli turvattava tulevissa rakenteissa
- rajapinta kasvupalveluihin ja päihde-mielenterveyspalveluihin määritettävä
- kasvupalvelut saattavat rajata aikuissosiaalityöhön asiakkaita, jotka eivät työllisty, siirtykö kasvupalveluista henkilökuntaa aikuissosiaalityöhön?
- monipalvelujen asiakkaiden palvelujen pirstaleisuus vaarana (lastensuojelu esimerkkinä)
- sosiaalityön tutkimusta hyödynnettävä
- lakipalvelut saattavat olla etäisiä